

RELAT D'UN DEBAT

Cafè-tertúlia

“Treball comunitari i Serveis socials: una relació impossible o un escenari de possibilitats?”

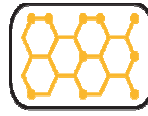
Divendres 14 de febrer de 2014, a la seu del Col·legi de Treball Social de Catalunya

Els Cafè-tertúlia són una iniciativa del Col·lectiu de Professionals del Treball Comunitari de Catalunya. Són espais oberts i horitzontals, pensats per afavorir el diàleg entre els seus participants i compartir coneixement al voltant d'un tema d'interès relacionat amb la pràctica del treball comunitari.

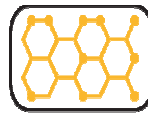
El cafè tertúlia del mes de gener, organitzat conjuntament amb el Col·legi de Treball social de Catalunya, versava sobre el Treball comunitari als Serveis Socials. Amb aquesta activitat, volíem generar reflexió al voltant dels reptes, dificultats i oportunitats que trobem en l'impuls d'experiències de treball comunitari des dels serveis socials bàsics.

En les properes línies resumim algunes de les reflexions que van tenir lloc al llarg d'aquestes gairebé dues hores de debat i intercanvi.

S'enceta el debat amb el relat de l'experiència del municipi de Gavà on, des de fa uns anys, han treballat intensament per incorporar el Treball comunitari (d'ara en endavant TC) als serveis socials d'atenció primària. Aquesta nova manera d'intervenir va ser el resultat d'un procés de canvi *de dins* (reorganització interna del servei) *cap a fora* (la població i la comunitat). Ens expliquen que el canvi no va ser fàcil, doncs tot canvi implica resistències. En aquest cas, implicava necessàriament una reorganització dels professionals i de la seva manera d'entendre i intervenir davant les situacions socials. Un dels elements més destacats d'aquest canvi va ser la contractació de més professionals i la difuminació de les fronteres entre els perfils professionals, entenent que tots els membres de l'equip havien i podien fer intervenció comunitària. Després d'uns anys de treballar des d'aquesta nova lògica els resultats són positius: s'afirma que el TC ha fet modificar les dinàmiques en el treball individual i grupal, contribuint al canvi de mentalitat de les persones que acudeixen al servei.

Des del Centre de Serveis Socials de Poblesec (Barcelona) també fa un temps que estan incorporant el TC en les lògiques d'intervenció del servei. L'educadora social que participa del Cafè-tertúlia considera que tots/es som una mica responsables de les dificultats atribuïdes a l'impuls del TC als serveis socials bàsics. Segons ella, la clau d'aquesta aposta és poder tenir un equip estable en el sí del CSS i apostar molt pel treball interdisciplinari i, com en el cas de Gavà, difuminar fronteres entre perfils professionals. Altres variables que són clau per l'impuls al TC, són: el suport de la direcció del centre, la flexibilitat atorgada als professionals i la humilitat dels professionals respecte a la xarxa i als usuaris. Per tant, des d'aquesta mirada, l'impuls al TC implica desenvolupar un model d'intervenció social centrat en la persona i en el territori, realitzant una tasca de reforç del vincle entre la persona i la seva xarxa comunitària. Massa sovint, mirem les persones des de la mancança i el dèficit i per això ens tanquem possibilitats. Per exemple, des del CSS s'ha d'informar a la persona del ventall de recursos institucionals dels què disposa, però també dels recursos presents a la comunitat (especialment en el cas de Poblesec on existeix una xarxa veïnal i associativa molt rica i extensa). Per aquesta professional, és un risc atribuir l'interès i l'aposta pel TC al context de crisi actual, doncs el TC no hauria de ser una reacció a la crisi ja que això pot dur implícit una deixadesa dels drets i recursos de la societat.

Des del Consorci d'Acció Social de la Garrotxa també estan treballant des de la mirada de la intervenció comunitària. Per a ells, cal diferenciar entre la perspectiva comunitària d'un professional de serveis socials i els professionals del Treball comunitari. Cal treballar per complementar i entrelligar ambdues mirades. Una altra de les reflexions que ens aporten des de la Garrotxa és que el TC té una funció preventiva, element que massa sovint oblidem. D'altra banda, ens recorden que cal treballar per la sistematització i avaluació de la intervenció comunitària ja que, del contrari, difícilment podrem avançar.

La presentació de les experiències de Gavà, Poblesec (Barcelona) i la Garrotxa contribueixen a generar un debat ric i interessant entre les i els professionals presents a la tertúlia.

Per moltes d'elles, una de les virtuts del TC és que no només és preventiu sinó també de promoció. Si només realitzem TC des dels serveis socials només podrem treballar des i amb un perfil determinat de població, i aquí ens hem de plantejar com podem difuminar els dos perfils de població (els qui acudeixen als CSS i els qui no). Lliguem aquesta reflexió amb la idea d'*acompanyament*, per plasmar la tasca de vincular les persones que arriben als serveis socials amb la seva xarxa i comunitat. Una de les vies per difuminar aquests dos perfils és acompanyar a les persones i generar espais de trobada.

La presència de treballadors/es socials de centres d'atenció primària de salut a la Tertúlia, evidencia l'interès del camp sanitari pel TC.

Per aquests professionals, des d'atenció primària hi ha tot un plantejament de TC en salut que està prenent molta empenta (per exemple, esmentar la Xarxa AUPA <http://www.gencat.cat/salut/ies-aupa/>).

Indiscutiblement s'està d'acord amb la idea que el TC implica esforç pel professional i suport per part de la institució. S'esmenten els ingredients necessaris per a l'impuls del TC: tenir un encàrrec clar en aquesta línia, tenir formació, que els professionals hi creguin i utilitzar la xarxa del territori com a recurs.

Des d'Amèrica Llatina hi ha una llarga tradició d'intervenció comunitària, i que ja s'inicia amb l'àmplia formació que reben els i les estudiants de Treball social (realitzen pràctiques professionals amb la perspectiva individual, grupal i comunitària!). En canvi, a Catalunya, s'ha anat perdent la tradició i aposta pel Treball comunitari. Mentre que als anys 80 hi havia interès d'impregnar els nous serveis socials amb el model comunitari, amb la regulació i reglamentació posterior, van anar sorgint limitacions per al TC.

Un altre dels eixos de debat gira entorn a la col·laboració entre el TC, l'administració i els moviments socials. Per algunes de les participants, no podem delegar les responsabilitats de l'administració als moviments socials (com el cas del l'habitatge a la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca). Es tracta de promoure un diàleg i una entesa, sense caure en la derivació per sistema als moviments socials de les problemàtiques que desborden als serveis socials. Per exemple, des de la PAH d'Osona s'està treballant conjuntament amb els professionals de les administracions locals i s'han realitzat formacions a aquests professionals per orientar amb l'abordatge de les problemàtiques per l'habitatge.

Acabem el debat fent autocrítica sobre la nostra responsabilitat, com a professionals, amb l'impuls del TC. Coincidim en què difícilment podrem promoure el TC si no reivindicuem flexibilitat horària i revisem les posicions acomodades en les que hem derivat com a professionals. No podem entendre i dur a terme el Treball Social si no és pensant des de i amb la comunitat. Massa sovint els Serveis socials estan atrapats: els equips es perden amb debats sobre la necessitat de canviar de model i promoure el TC però no saben com fer-ho. Cal pensar que el ciutadà difícilment demanarà TC, ja que la seva prioritat és que el seu problema sigui resolt. És, en molt bona part, responsabilitat dels professionals i els serveis replantejar la manera com ens apropem al ciutadà i a les seves situacions.

Per més informació:

Col·lectiu de Professional del Treball Comunitari

treballadorescomunitaries.cat@gmail.com

<http://professionalstreballcomunitari.wordpress.com>